

DEVINTOJI PAMOKA

Bendravimas

Mokydamas paprašyti pagalbos, mokytojas turėtų paaiškinti, kad prašymas gali būti pasakytas tiek teigiama veiksmažodžio forma, tiek neigiama: *Ar gali man padėti? / Ar negali man padėti?* Abi šios formos yra sinonimiškos ir atsakymai yra tokie pat: *Taip, galiu. Kas atsitiko?* Arba: *Ne, atleisk, negaliu.* Kalbėdamas apie padėkos frazę *iš anksto dėkoju*, mokytojas turėtų užsiminti, kad ji būdingesnė rašto kalbai, bet gali būti vartojama ir šnekant. Mokiniam turėtų būti žinoma, kad negalint padėti pirmiausia derėtų atsiprašyti arba apgailestauti, kad nepadedama, o tik tada atsisakyti: *atleisk, dabar negaliu; gaila, bet negaliu tau padėti* ir pan.

Žodynas

Mokytojas galėtų papasakoti mokiniams, kokios laisvalaikio formos mėgstamos Lietuvoje, kada paprastai mūsų šalyje žmonės atostogauja, kiek dienų trunka atostogos, kur mėgsta atostogauti lietuviai. Be to, mokytojas galėtų pakalbėti apie tai, kiek Lietuvoje populiarus turizmas, kai keliaujama pėsčiomis arba plaukiama baidarėmis, važiuojama dviračiais. Mokiniam vertėtų papasakoti, kokios sporto šakos populiaros Lietuvoje, kokių esama šios srities pasiekimų. Būtų pravartu pakalbėti ir apie tai, kiek dailė, muzika, teatras yra įję į mūsų gyvenimą, kokie yra įdomiausi, populiariausi kūrėjai, parekomenduoti mokiniams nueiti į vieną ar kitą parodą, spektaklį arba koncertą.

Žodynas šioje pamokoje pateikiamas gana platus, tačiau tai nereiškia, kad visi žodžiai turėtų būti išmokti ir vartojami. Mokytojas galėtų pasiūlyti mokiniams pasirinkti žodžius pagal savo poreikius.

Gramatika

1. Veiksmažodis. Veiksmai. Priešdėliai. Kryptis.

Mokytojas turėtų atkreipti mokinių dėmesį, kad dauguma krypties priešdėlių dubliuoja atitinkamus prielinksnius. Kadangi prielinksnius mokiniai jau turėtų mokėti, tai galėtų padėti mokantis naujo dalyko. Mokytojas galėtų atsinešti į pamoką vaikiškų mašinėlių ar kitokių žaislų ir dar akivaizdžiau pademonstruoti veiksmus, kad būtų aišku, kaip realiai pasikeičia veiksmažodžio reikšmė, pridėjus priešdėlį. Be to, labai svarbu, kad mokytojas parodytų mokiniams, kurie priešdėliai reiškia priešingas kryptis, pavyzdžiui: *išeiti – įeiti; užvažiuoti (ant kalno) – nuvažiuoti (nuo kalno); atvažiuoti – nuvažiuoti* ir t. t.

Nepamirškite paaiškinti mokiniams, kad priešdėlis **par-** žymi tik kryptį namo; priešdėlis **pa-** pasako, kad objektas yra arti, dažnai eina su žodžiu *truputį*.

Šiam dalykui išaiškinti mokytojas turėtų skirti daug dėmesio ir laiko, nes, kaip rodo praktika, mokiniams tai yra gana sunku. Todėl vadovėlyje medžiagą stengtasi pateikti kaip galima vaizdžiau.

2. Veiksmažodis. Būtaisis dažninis laikas.

Šis veiksmažodžių laikas nėra mokiniams sudėtingas. Reikėtų akcentuoti darybą: prie bendraties kamieno pridėdame priesagą **-dav-** ir tokias pat asmenų galūnes kaip būtojo kartinio laiko (**-o** tipo).

Mokytojas galėtų paaiškinti, su kokiais laiko semantikos žodžiais dažniausiai vartojamas būtaisis dažninis laikas (*seniau, vaikystėje, jaunystėje, kai buvau mažas, kai dirbau teatre* ir t. t.). Pravartu būtų paaiškinti, kad eigos veiklo veiksmažodžių būtaisis kartinis ir būtaisis dažninis

laikai gali būti vartojami sinonimiškai, pavyzdžiui: *Kai gyvenau Berlyne, dažnai rašiau / rašydavau laiškus namo.*

3. Asmeniniai įvardžiai.

Pateikiamos tik *jis, ji, jie, jos* vietininko linksnio formos. Įvardžių *aš, tu, mes, jūs* vietininko formos nėra tokios svarbios komunikacijai, kalboje vartojamos retai, todėl šiame mokymo etape jų nėra mokoma.

4. Dalelytės.

Tai vienas sunkesnių dalykų, mokant(is) lietuvių kalbos. Mokytojas turėtų skirti pakankamai laiko, kad įsitikintų, jog mokiniai suvokė ir moka vartoti dalelytes. Pagal mokinių poreikius galima paruošti ir daugiau pratimų žodžiu.

6. Priežasties raiška.

Reikėtų mokiniams pasakyti, kad jungtukas *kadangi* dažniausiai eina sakinio pradžioje, o šioje pozicijoje nebūna jungtuko *nes*. Be to, mokytojas galėtų paaiškinti, kad sakiniai su *kadangi* šnekamojoje kalboje vartojami rečiau, jie būdingesni moksliniam, publicistiniam, kanceliariniam stiliui. Atkreipkite dėmesį, kad sakiniuose reikalingas kablelis.

Taip pat reikėtų akcentuoti, kada vartojame jungtuką *todėl*, o kada *todėl, kad*.

Jei pirma pasakome priežastį, o tada pasekmę, vartojame *todėl*:

Sirgau, todėl nevažiavau į ekskursiją.

Jei pirma pasakome pasekmę, o tada priežastį, vartojame *todėl, kad*:

Nevažiavau į ekskursiją todėl, kad sirgau.

Todėl, kad yra *nes* sinonimas.

1 užduotis. Perskaitykite pokalbius arba jų paklausykite ir pažymėkite, teisingas ar neteisingas teiginys.

Ponia Irena skambina Filipui į darbą. Atsiliepia sekretorė.

<i>Teiginys</i>	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>
1. Sekretorė negali pakviesti pono Filipo prie telefono.	+	
2. Sekretorė paskambino poniai Irenai.		+
3. Ponia Irena kalbėjo su ponu Filipu.		+
4. Sekretorė perduos informaciją ponui Filipui.	+	

Kalba Martynas su Daiva.

<i>Teiginys</i>	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>
1. Draugas tris dienas važiuos iš Vokietijos į Lietuvą.		+
2. Martynas nenori su juo susitikti.		+
3. Daiva nežino, ar Martyno draugui patiks žygyje.	+	
4. Martynas mano, kad draugui bus įdomu pakeliauti.	+	

Jūratė Kielaitienė pas Adelę Vaišniene.

<i>Teiginys</i>	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>
1. Kielaičių šeima poilsiaus dvi savaites.	+	
2. Adelė iš namų niekur neišvažiuos.	+	
3. Adelei sunku palaistyti gėles.		+
4. Šuniui visą dieną reikia vaikščioti lauke.		+
5. Adelė viską gerai prižiūrės.	+	

2 užduotis. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.

Galimi atsakymų variantai.

1. Prancūzijoje laisvalaikiu Veronika eidavo į baseiną, į kavinę, į klubą.
2. Prancūzijoje laisvalaikiu ji klausydavo muzikos, grodavo, dainuodavo.
3. Jos draugai buvo muzikantai ir dainininkai.
4. Lietuvoje Veronikos gyvenimas kitoks – ne toks linksmas, bet įdomus.
5. Lietuvoje jos draugai yra dailininkai, aktoriai, istorikai.
6. Vaikystėje tėvai Veroniką vedavo į muziejus, galerijas, įvairias parodas.
7. Lietuvoje laisvalaikiu Veronikai patinka eiti į parodas ir muziejus, išvažiuoti į kitus miestus ir miestelius.

3 užduotis. Pažiūrėkite į paveiksliukus. Juose matyti, ką Veronika veikia Lietuvoje. Ar tai tiesa? Pažymėkite, kurie paveiksliukai neatitinka tiesos.

Tiesos neatitinka 2, 3, 6, 7, 8 paveiksliukai.

4 užduotis. Užpildykite lentelę. Bent vieną šių veiksmažodžių formą galite rasti Veronikos laiške.

<i>Bendratis</i>	<i>Esamasis laikas</i>	<i>Būtasis kartinis laikas</i>	<i>Būtasis dažninis laikas</i>
<i>klausti</i>	klausia	klausė	klausdavo
prisiminti	prisimena	<i>prisiminė</i>	prisimindavo
mėgti	<i>mėgsta</i>	mėgo	mėgdavo
<i>eiti</i>	eina	ėjo	eidavo
būti	<i>yra</i>	buvo	būdavo
<i>klausyti</i>	klauso	klausė	klausydavo
dainuoti	dainuoja	<i>dainavo</i>	dainuodavo
važiuoti	važiuoja	važiavo	<i>važiuodavo</i>
<i>suprasti</i>	supranta	suprato	suprasdavo
patikti	patinka	<i>patiko</i>	patikdavo
matyti	mato	matė	<i>matydavo</i>
groti	<i>groja</i>	grojo	grodavo

6 užduotis. Raskite poras.

1.		2.		3.		4.
C	F	B	E	A	G	D

8 užduotis. Perskaitykite televizijos laidų programą. Parašykite, kada mėgstamos šių žmonių laidos.

	<i>Kada?</i>	<i>Laidos pavadinimas</i>
1. Mantas ir Mišelis mėgsta filmus ir jaunimo muziką.	17.10 23.15	Filmas „Obuolių maišas“ Muzikinis viešbutis
2. Beranžė patinka informacinės programos.	7.00 18.00, 20.00, 23.00	Labas rytas, Lietuva Žinios
3. Ponios Jūratė ir Milda mėgsta filmus, literatūrą, madą.	21.00 22.00 0.40	Festivalis „Poezijos pavasaris“ Stilius. Laida apie madą Filmas „Didis grožis“
4. Vaišniams patinka žiūrėti laidas apie kaimą.	16.40	Mūsų kaimas.
5. Tadas mėgsta viską, kas vaikams.	9.30 17.10	Katino kelionės ir sapnai Filmas „Obuolių maišas“
6. Vytautas mielai žiūri sporto laidas.	18.40	Sporto naujienos

10 užduotis. Perskaitykite kultūrinių renginių programą ir užpildykite lentelę, nurodydami joje renginį, vietą ir laiką.

<i>Kam įdomu</i>	<i>Renginys</i>
A Lietuviškos kino klasikos mėgėjas.	Filmas „Riešutų duona“. Kino teatre „Pasaka“ 13, 16, 19 val.
B Vaikai, kurie mėgsta žiūrėti filmus.	Filmas „Liūtas karalius“. Kino teatre „Ozas“ iki 27 d. 14.30, 18.10 val.
C Grafikos mėgėjas.	N. Meškauskaitės grafikos ciklas „Architektai“. Menininkų rūmuose 14–17 val.
D Klasikinės muzikos gerbėjas.	Vokietijos nacionalinio orkestro koncertas. (L. van Beethoveno koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 5). Filharmonijoje 29 d. 19 val.
E Muzikos mėgėjai su vaikais.	Lietuviška muzikinė pasaka „Tilidūda“. Koncertų salėje „Compensa“ 27 d. 19 val. Miuziklas vaikams „Katytės“. Akademiniam dramos teatre 25 d. 12 val.
F Profesionalus fotografas.	V. Luckaus (1943–1987) fotografija. Fotografijos galerijoje 12–19 val.
G Mokinys, kuriam labai patinka fotografuoti.	V. Luckaus (1943–1987) fotografija. Fotografijos galerijoje 12–19 val. Lietuvos moksleivių fotografijos. Paroda-konkursas. Technikos bibliotekoje.
H Baletu mėgėjas, kuris laisvas tik vakare.	Baletas „Romeo ir Džuljeta“. Operos ir baletu teatre 28 d. 19 val.
I Teatro mėgėjas su vaikais.	Spektaklis „Cirkas yra cirkas“. „Lėlės“ teatre 31 d. 14 val. Miuziklas vaikams „Katytės“. Akademiniam dramos teatre 25 d. 12 val.

12 užduotis. Klausydami teksto, užpildykite lentelę.

Ką pasirinkti berniukams

Mañtas ir Mišelis sėdi kieme ant suoliuko ir niekaip nesugalvoja, ką veikti. Visi šiamė namė turi savo pómėgį. Pavyzdžiui, profesorius yra sėnas pašto ženklų kolekcionierius. Jė kolėkcija didelė ir įdomi. Jojė daug senų ženklų. Berniukai tokių dabar tikrai negali nusipirkti. Ő ir laiškų niekas neberašo...

Mišelio tėtė Filipas – puikus ŗachmātininkas. Jis gāli visā diēnā sėdėti priė ŗachmātų lentė ir ilgai ŗiūrėti į figūrās, galvėti apie ŗaidimā. Geriau ŗž jį neŗaidžia nė vienas paŗįstamas. Ir nė tik ŗachmātais, bėt ir ŗaŗkėmis. Vadinas, ŗaisti ŗachmātais taip pat neverta, nės vis tiek nelaimės...

Martynas – Mañto brėlis – yra turistas. Jis turi palapinę, miėgmaišį, baidarę ir daug kitų daiktų keliėnei. Kaĩ jis išeina į ŗygi, brėlis visadā labaĩ nori eiti kártu. Bėt svarbiausia, Martynas turi visā kálnā įvairiausių ŗemėlapių, kuriuos vartyti berniukams patiñka, bėt suprāsti sunku. Nė, ŗemėlapių jė neriñks. Ő į ŗygius tėvai dar nelėidžia.

Verėnikai – Mišelio sėsei – įdomu fotografija. Ji visuĩ ima fotoaparātā ir fotografuoja, fotografuoja... Jėi neturi fotoaparāto, fotografuoja telefonu. Visas jės kambarys pilnas nuotraukų. Mišelio tėvai tikrai nenorės, kad ir sūnus būtų fotografas, ŗteñka vieno tėkio namiė.

Tai ką pasirinkti berniukams? Gerai mergaitėms – jės gāli auginti gėlės kaip Mañto mamā Jūrātė arba kėpti sausainius kaip tetā Adelė. Ő berniukams? Kās galėtų patarti?

<i>Kieno</i>	<i>Pomėgis</i>
Profesorius	<i>pašto ŗenkilai</i>
Filipo	<i>ŗachmatai</i>
Martyno	<i>turizmas / ŗemėlapiai</i>
Verėnikos	<i>fotografija</i>
Jūrātės	<i>gėlės</i>
Adelės	<i>kepimas</i>

13 užduotis. Skaitydami tekstā įrašykite praleistus ŗodžius (kai kurie tiks ne viename sakinyje).

M. K. Čiurlionis ir muzika

Garsus lietuvių dailininkas ir kompozitorius Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1) *gimė* 1875 metų rugsėjo 22 dieną vargonininko ŗeimoje gražioje dainingoje Lietuvos dalyje – Dzūkijoje. ŗeima buvo didelė, draugiška, ėia nuo ryto iki vakaro (2) *skambėdavo* muzika. Visi vaikai namie (3) *grodavė* pianinu, motina iš vaikystės mokėjo daug gražių dzūkiskų dainų ir dažnai jas (4) *dainuodavo*. Ji mokėjo ir daug pasakų, ilgais ŗiemos vakarais (5) *mėgdavo* sekti jas vaikams. Tėvas taip pat (6) *pasakodavo* įvairiausių nuotykius, o kai (7) *baigdavo*, sėsdavo prie pianino. Visas ŗeimos gyvenimas buvo pilnas muzikos. Konstantinas jau penkerių metų mokėjo skambinti pianinu, (8) *mėgdavo* klausytis vargonų.

Čiurlionių ŗeima gyveno Druskininkuose. ėia praėjo Konstantino vaikystė, gražiausios dienos. Ir vėliau Druskininkuose M. K. Čiurlionis (9) *mėgdavo* leisti atostogas. Jis dažnai (10) *vaikščiodavo* prie Nemuno, po miškus, tapydavo gamtoje. M. K. Čiurlionio meilę tėviŗkei galime matyti jo paveiksluose, girdėti jo muzikoje.

1 pratimas. Raskite atsakymus į klausimus.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
E	D	G	B	H	A	C	F

2 pratimas. Darbas poromis. Pažiūrėkite į paveikslėlius. Iš duotų sakinių prie kiekvienos situacijos sudarykite po 2 replikų dialogą.

Futbolas

A

- Ar žinai, kad šiandien bus įdomios rungtynės?
- O kas žaidžia?

B

- Prašom du bilietus.
- Dešimt eurų.

C

- Jūsų vietos tose tribūnose.
- Ačiū, rasim.

D

- Atsiprašau, ar čia jūsų vieta?
- Atleiskite, mano penkiolikta.

Teatras

A

- Onute, aš turiu du bilietus į „Otelą“. Ar nori nueiti?
- Kada bus spektaklis?

B

- Man atrodo, mano kaimynas toks pat pavydus kaip Otelas.
- Aš tą patį galiu pasakyti apie savo vyrą...

C

- Atsiprašau, poniam, gal galite kalbėti tyliau?
- Jūs žiūrėkite spektaklį, o ne klausykite pokalbių.

D

- Šiais laikais ir teatre nėra ramybės.
- Gerai sakai.

Koncertas

A

- Šiandien geras koncertas. Einam?
- Gerai! Kad tik bilietų būtų!

B

- Kasa uždaryta – pavėlavome.
- Ne, nepavėlavome, bet parašyta, kad bilietų nėra.

C

- Į koncertą nepatekome. Ką dabar darysime?
- Eikime į kavinę.

D

- Kartais gerai pabūti tik dviese.
- Aš manau, kad ne kartais, o visada gerai dviese.

3 pratimas. Atsakykite į klausimus išplėstiniu sakiniu.

<i>Teigiama reakcija</i>	<i>Klausimas</i>	<i>Neigiama reakcija</i>
– Taip, mačiau naują lietuvių filmą.	Matei naują lietuvių filmą?	– Ne, nemačiau naujo lietuvių filmo.
– Taip, mėgstu krepšinį.	Mėgsti krepšinį?	– Ne, nemėgstu krepšinio.
– Taip, vasarą keliausiu po Europą.	Keliausi vasarą po Europą?	– Ne, vasarą nekeliausiu po Europą.
– Taip, renku pašto ženklus.	Ar renki pašto ženklus?	– Ne, nerenku pašto ženklų.
– Taip, einame / eikime į spektaklį.	Eime į spektaklį?	– Ne, neiname / neikime į spektaklį.
– Taip, aš moku žaisti šachmatais.	Ar tu moki žaisti šachmatais?	– Ne, aš nemoku žaisti šachmatais.

4 pratimas. Jūs esate žurnalistas, kuris ima interviu iš savo gero draugo – garsaus sportininko, aktoriaus ar kelautojo apie jo laisvalaikio pomėgius. Pagalvokite ir pasirašykite klausimus.

Prieš atliekant šį pratimą, reikėtų su mokiniais susitarti konkrečiai, kas yra sportininkas, kas yra aktorius, kelautojas ir panašiai, kad žurnalistas rašytų klausimus galvodamas apie konkrečią asmenybę.

6 pratimas. Pasitarkite su draugu ir užpildykite anketą – kas, jūsų nuomone, pigiausia, maloniausia, neįdomiausia, linksmiausia.

Pasiūlykite įvertinti 6 balų sistema. Pavyzdžiui:

	<i>pigiausia</i>
<i>sportas</i>	4
<i>teatras</i>	6
<i>kinas</i>	2
<i>šokiai</i>	1
<i>turizmas</i>	3
<i>koncertai</i>	5

Kai mokiniai užpildo lentelę, paprašykite kiekvienos poros apibendrinti savo nuomonę žodžiu ar raštu.

7 pratimas. Raskite poras.

Pasiūlykite mokiniams rasti tik po vieną poros variantą.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
G	J	L	C	K	D	I	E	H	A	B	F

8 pratimas. Išbraukite netinkamą žodį.

1. Pianinas, gitara, ~~muzikantas~~, smuikas
2. Baletas, opera, drama, ~~bilietas~~
3. ~~Žiūrovas~~, dainininkas, aktorius, šokėjas
4. Krepšininkas, krepšys, ~~raketė~~, kamuolys
5. Tenisininkas, ~~dirigentas~~, boksininkas, slidininkas
6. ~~Žygis~~, kuprinė, palapinė, miegmaišis
7. Parteris, ložė, balkonas, ~~seena~~
8. ~~Paveikslas~~, afiša, programa, skelbimas
9. Įvartis, vartai, ~~slidės~~, kamuolys
10. Teatras, aktorius, ~~svečias~~, režisierius

9 pratimas. Sudarykite žodžių junginius.

Galimi variantai.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
C	G, N	N	L	I, A	O	D	F	A, M	E, K	B	K	H	M	J

10 pratimas. Iš žodžių sąrašo atrinkite, ko reikia kiekvienai šių sporto šakų.

<i>Sporto šaka</i>	<i>Žaidėjai ir jų skaičius</i>	<i>Daiktai</i>
Krepšinis	penki krepšininkai	kamuolys, krepšys
Futbolas	<i>vienuolika futbolininkų</i>	<i>kamuolys, aikštė / stadionas, vartai</i>
Tenisas	<i>du tenisininkai</i>	<i>kamuoliukas, raketės, tinklas</i>
Boksas	<i>du boksininkai</i>	<i>ringas, pirštinės</i>
Plaukimas	<i>plaukikas</i>	<i>baseinas, vanduo</i>
Dviračių sportas	<i>dviratininkas</i>	<i>dviratis, trasa</i>
Bėgimas	<i>bėgikas</i>	<i>stadionas / trasa</i>
Slidinėjimas	<i>slidininkas</i>	<i>slidės, lazdos, sniegas, trasa</i>

11 pratimas. Pasirinkite ir įrašykite tinkamą veiksmažodį. Vienu žodžiu yra daugiau.

1. Ar tu moki *groti* pianinu?
2. Jonui patinka *klausyti* šiuolaikinės muzikos.
3. Kas *vaidino* Hamletą naujame spektaklyje?
4. Tomai, kaip tu *praleidai* atostogas?
5. Muziką kino filmui *sukūrė* jauna kompozitorė.
6. Tūristai *neša* sunkias kuprines.
7. Savaitgalį su draugais *keliavome* po Aukštaitijos nacionalinį parką.
8. Vakare prie ežero mes *pasistatėme* palapines, *užsikūrėme* laužą, *kepėme* dešreles, *dainavome*.
9. Mano draugui patinka *sportuoti*: jis *žaidžia* krepšinį, *mokosi plaukti* baseine, *bėgioja*.

Lieka žodis *žiūrėjo*.

12 pratimas. Parašykite priešingą judėjimo kryptį sakančius žodžių junginius.

1 – <i>nulipo nuo stogo</i>	6 – <i>užvažiavo ant kalniuko</i>
2 – <i>išbėgo iš klasės</i>	7 – <i>užkėlė ant spintos</i>
3 – <i>išnešė iš kambario</i>	8 – <i>išvažiavo iš kiemo</i>
4 – <i>išplaukė iš uosto</i>	9 – <i>nušoko nuo kėdės</i>
5 – <i>įvedė į salę</i>	10 – <i>išėjo namo</i>

13 pratimas. Parinkite ir įrašykite tinkamus žodžius. Padarykite reikiamą formą. Vienu žodžiu yra daugiau.

1. Kalnas toks aukštas, kad net sunku *užvažiuoti*.
2. Per senamiestį važiuoti negalima, jį reikia *apvažiuoti* aplink.
3. Rytoj Jonas nori *nuvažiuoti* pas savo seną draugą Adomą.
4. Ar tu gali sekmadienį *atvažiuoti* / *užvažiuoti* pas mane į svečius?
5. Dabar mes *pravažiuojame* / *pravažiuosime* pro teatrą ir suksime į dešinę.
6. Po savaitės Lina *išvažiuos* / *išvažiuoja* į Lenkiją visam mėnesiui.
7. Dar truputį reikia *pavažiuoti* ir tada bus mokykla.
8. Ar daug studentų *suvažiuoja* / *suvažiavo* / *suvažiuos* į vasaros kursų?

Lieka žodis *pervažiuoti*.

14 pratimas. Baikite sakinius veiksmažodžiais, rodančiais rezultatą.

1. Tadas bėga į parką, o Jonas jau *nubėgo*.
2. Robertas važiuoja per tiltą dviračiu, o Zigmas tiltą jau *pervažiavo*.
3. Berniukai bėga į kiemą, o mergaitės jau *išbėgo* / *nubėgo*.
4. Dviratininkas važiuoja nuo kalno, o motociklininkas jau *nuvažiavo*.
5. Šitas laivas plaukia iš uosto, o anas jau *išplaukė*.
6. Autobusas važiuoja pro teatrą, o taksi jau *pravažiavo*.
7. Dėstytojas eina į auditoriją, o studentai jau *suėjo* / *įėjo*.
8. Automobilis važiuoja į garažą, o sunkvežimis jau *įvažiavo*.
9. Sesuo dar tik eina namo, o brolis jau *parėjo*.
10. Autobusas dar važiuoja iš Kauno į Vilnių, o traukinys jau *atvažiavo*.
11. Jonas dar namuose, jis planuoja eiti į universitetą, o Tomo jau nėra, jis jau *išėjo*.
12. Treneris eina į salę, o sportininkai jau *nuėjo* / *suėjo* / *įėjo*.

18 pratimas. Įrašykite žodžius *jame, joje, juose, jose*.

1. Nauja knyga jums tikrai patiks. *Joje* autorius pasakoja apie save.
2. Tas klubas labai modernus. *Jame* labai malonu sportuoti.
3. Kelionė buvo puiki. *Joje* susipažinau su įdomiais žmonėmis.
4. Dabar miškai labai sausi. *Juose* negalima kurti laužų.
5. Man labai patinka tas muziejus. *Jame* daug įdomių eksponatų.
6. Lietuvoje yra nemažai ežerų. *Juose* gyvena daug įvairių žuvų.
7. Kviečiame aplankyti naują parodą, nes *joje* bus daug naujų paveikslų.
8. Varžybos bus įdomios, nes *jose* žais geriausios komandos.
9. Vakar žiūrėjome filmą. *Jame* vaidino mano mėgstamiausias aktorius.

10. Lietuvoje daug mažų miestelių. *Juose* gyvenimas ramesnis negu sostinėje.
11. Mūsų mieste yra dvi čiuožyklos. *Jose* vaikai mėgsta žaisti ledo ritulį.
12. Mes nusipirkome palapinę. *Joje* gali miegoti trys žmonės.

19 pratimas. Paryškintus žodžius pakeiskite tinkama *jis, ji* forma.

1. Ar *jame* spektakliai įdomūs?
2. *Jose* dalyvaus 7 komandos.
3. *Jame* vaidina žymi aktorė.
4. *Jame* visada būna daug žmonių.
5. *Jose* galima sutikti įdomių žmonių.
6. *Joje* gali miegoti 4 žmonės.
7. *Juose* dažnai susitinku pažįstamų.
8. *Joje* yra visi reikalingi daiktai.
9. *Jame* nebuvo nieko įdomaus.

20 pratimas. Įrašykite *dar, jau, tik*.

Kiekvieną sakinį aptarkite su mokiniais ir išsiaiškinkite, ar jie tikrai gerai supranta.

Pasiūlykite mokiniams parašyti savo sakinių.

1. Ar vakarėlyje buvo nepažįstamų žmonių? – Ne, *tik* keli draugai.
2. Ar valgei mano sesės torto? – Ne, *dar* nevalgiau, bet labai noriu.
3. Ar *jau* parašei referatą? – Ne, *dar* neparašiau.
4. Ar *jau* gerai kalbi lietuviškai? – Taip, *jau* neblogai.
5. Ar greitai išvažiuoji? – *Jau* rytoj.
6. O kada grįši? Šeštadienį? – Ne, *tik* sekmadienį.
7. Ar tėvai *jau* žino apie jūsų vestuves? – Ne, *dar* nesakėme.
8. Ar greitai iškeps pyragas? – Taip, *jau* greitai.
9. Kiek mokėjai už savo naują kompiuterį? – *Tik* penkis šimtus eurų.
10. Ar tavo senas automobilis *dar / jau* gerai važiuoja? – Taip, *dar / jau* neblogai.

22 pratimas. Įrašykite tinkamus žodžius.

(1) *Šiandien* puikus oras. Kaip būtų gerai, kad (2) *poryt* būtų taip pat gražu, nes mes norime važiuoti į ekskursiją. Bet jeigu (3) *poryt* oras bus toks kaip (4) *vakar*, tai mes turėsime sėdėti namie, nes (5) *vakar* labai lijo. Močiutė man pasakojo, kad (6) *seniau* vasarą orai visada būdavo puikūs. Ji sako, kad (7) *tuometu*, *kai* ji buvo maža mergaitė, vasaromis visada būdavo karšta, o žiemą labai šalta. Nežinau, ar (8) *tada* tikrai taip būdavo, bet (9) *dabar* tikrai kitaip: vasarą gali daug lyti, būti šalta, o žiemą gali nebūti sniego ir šalčio. Kaip yra, taip yra. Bet aš labai norėčiau, kad (10) *poryt* oras būtų puikus, nes ekskursija (11) *tada* bus linksmesnė. Reikės (12) *vakare* paklausti, kokią orų prognozę pasakys per televizorių.

23 pratimas. Sudarykite 7 sakinius.

Čia pateikta daugiau variantų.

1. Ar galiu išvažiuoti pas draugus sekmadieniui / visai vasarai?

2. *Ar galiu išvažiuoti prie jūros visai vasarai / sekmadieniui?*
3. *Ar dirbsi padavėja kavinėje visą vasarą?*
4. *Aš pasiėmiau knygą iš bibliotekos trims dienoms / sekmadieniui.*
5. *Ar išvykstate pailsėti pas draugus sekmadieniui / visai vasarai?*
6. *Mama išėjo pas kaimynus minutėlei.*
7. *Prašyčiau palaukti / patylėti vieną minutėlę.*
8. *Gal galėtumėte išvažiuoti prie jūros visai vasarai / sekmadieniui / sekmadienį?*
9. *Gal galėtumėte patylėti / palaukti vieną minutėlę.*

25 pratimas. Iš kelių sakinių parašykite vieną su jungtukais.

Gali būti keli variantai. Pasakykite mokiniams, kad sakinių eilės tvarkos išlaikyti nereikia, o ir žodžių formas keisti galima.

1. *Kadangi aš mėgstu pasivaikščioti, dažnai einu į parką, nes ten geras oras ir sutinku savo draugų.*
2. *Kadangi prasidėjo atostogos, aš važiuoju prie jūros, nes manau, kad ten gerai pailsėsiu todėl, kad man patinka jūra.*
3. *Gydytojai dažnai kalba apie daržoves, nes daržoves valgyti sveika todėl, kad jose yra daug vitaminų.*
4. *Kadangi visą savaitę Petras daug dirba, jis turi gerai pailsėti, nes vėliau dirbtų blogiau.*
5. *Kadangi sportas – sveikata, Linas pradėjo rytais bėgioti po mišką, nes nori būti šiek tiek plonesnis ir sveikesnis.*

27 pratimas. Raskite poras.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
B	F	D	C	E	A

29 pratimas. Apžiūrėkite grafiką. Ką laisvalaikiu mėgsta veikti žmonės? Įvertinkite teiginius.

<i>Teiginys</i>	<i>Taip</i>	<i>Ne</i>
Daugiau negu pusė žmonių mėgsta leisti laiką namuose.	+	
Žmonės dažniau skaito knygas, nei eina pasivaikščioti.	+	
Žmonės labiau mėgsta pasivaikščioti negu sportuoti.	+	
Muziejai populiariesni nei spektakliai.		+
Visiems patinka būti su draugais.		+
6. Parodos žmonėms įdomiau nei mokslas.	+	
7. Žmonės mėgsta mokytis.		+

30 pratimas. Paklauskite interviu su Algiu, Lina ir Kęstu ir lentelėje pažymėkite, apie kurį pasakytas vienas ar kitas teiginys. Kaip jūs atsakytumėte į klausimus apie teatrą, muziejus ir sportą?

Šis pratimas galėtų būti pagrindas diskusijai apie tai, kaip žmonės leidžia laisvalaikį.

Žurnalistė: Mielì klausytojai, šiañdien kalbėjasi apie laisvą laiką su trimis žmonėmis: Lina – 19 metų studentė ekonomistė, Kęstù – 11 metų mokinis iš Algiù – rašytoju peñsininku.

Mano klausimai buvo trys: Kaip jūs žiūrite į teatrą? Ar laškote muziejus? Kaip vertinate sportą? Paklauskite, ką atsakė mano pašnekovai.

Algis: Aš esu rašytojas, todėl man visada patikdavo lankyti muziejus, ypač istorijos – teñ labai įdomu, yra apie ką pagalvoti. Dabar pats truputį dirbu muziejuje, esu tuð patenkintas. Apie teatrą – manaũ, kàd jis yra labai svarbũ mũsũ gyvenime, ypaç jaunimo. Bèt dabartiniai spektakliai man visai nepatinka. Nenoriu net kalbėti. Sportuoti esu per senas, ð žiurėti varžybũ nemėgstu. Tegũ jauni dõmisi sportu.

Lina: Ar dažnai einu į muziejus? Gál buvaũ kažkadà vaikystėje, ð dabar visai neįdomu – kã teñ veikti? Nuobodũ žiurėti į tuõs paçiũs eksponatũs. Teatras – taip. Čia ateini ir jauti šveitę. Esu su gražiaĩs drabũziais. Įdomu pasižiurėti, kã dẽvi kitì žmonės. Spektaklis gãli ir nebũti ypatingas – nẽ tai svarbiausia. Apie sportã galiũ pasakyti tik tiek – nesuprantũ, kodėl jĩ sugalvõjo. Jis visai nesvarbũs ir neįdomũs.

Kestas: Aš mõkai penktoje klãseje. Mõkytojos kartais veda į muziejus ir teatrũs. Su tẽvais niekadà teñ nebuvaũ, jiẽ neturi laiko. Kai buvaũ teatre, labai patiko, viskas taip įdomu. Muziejus taip pat gerai, tik vienam neįdomu. Jėi draugaĩ pakviestũ, tikrai eičiau kartũ. Õ sportas man yra svarbiausia. Aš pats lankaũ futbolã. Neįsivaizduoju gyvenimo bẽ jõ. Man niẽko daugiau ir nereikia, tik sportuoti.

<i>Teiginys</i>	<i>Algis</i>	<i>Lina</i>	<i>Kestas</i>
1. Kartais eina į muziejus.			+
2. Mėgsta istorijos muziejus.	+		
3. Visai nelanko muziejũ.		+	
4. Dirba muziejuje.	+		
5. Teatras labai svarbus žmogui.	+		
6. Sportas – tai gyvenimas.			+
7. Sportas visai nereikalingas.		+	
8. Sporto reikia tik jauniems žmonėms.	+		

31 pratimas. Paklauskite ir pasakykite pagal pavyzdį.

Aĩ jaũ pẽrskaitei knygã?

Nẽ, dár nepẽrskaiciaũ.

Aĩ jaũ paskaĩbinai brõliui?

Nẽ, dár nepaskaĩbinau.

Aĩ jaũ pãruõsei namũ darbã?

Nẽ, dár nepãruõšiau.

Aĩ jaũ išmõkai naujũs žodžiũs?

Nẽ, dár neišmõkau.

Aĩ jaũ pavãlgei?

Nẽ, dár nepavãlgiau.

Aĩ jaũ gẽrei kavõs?

Nẽ, dár negẽriau.

Aĩ jaũ nupirkaĩ dõvanã?

Nẽ, dár nenupirkaũ.

Aĩ jaũ mateĩ Jõnã?

Nẽ dár nemaçiaũ.

Aĩ jaũ skaiteĩ laikraštĩ?

Nẽ, dár neskaiciaũ.

32 pratimas. Paklauskite ir pasakykite pagal pavyzdį.

Tù, dainuoti.

Tù dainuodavai.

Jis, vaidinti.

Jis vaidindavo.

Àš, sportuoti.

Àš sportuodavau.

Jiẽ, žaĩsti.

Jiẽ žaĩsdavo.

Mẽs, klausyti.

Mẽs klausydavome.

Tù, rašyti.

Tù rašydavai.

Jũs, keliuoti.

Jũs keliuodavote.

Senẽlẽ, žiũrėti.

Senẽlẽ žiũrẽdavo.

Mẽs, válgyti.

Mẽs válgydavome.

Jũs, važiuoti.

Jũs važiudavote.

33 pratimas. Paklauskite ir įrašykite praleistas raides: o, u, ū, uo.

kamuoliukas, kuprinė, skulptūrą, pačiūžos,
čiuožikas, važiuoti, aktorius, programą, turistą,
dainuoti, turėti, galvoti, sapnėti, svajoti, joti

34 pratimas. Paklauskite ir pabraukite kirčiuotus skiemenis.

ãktorius, parodã, miẽgmaišis, palapinẽ, dramã, òpera, balẽtas, žiũrõvas, pavéikslas, skelbimas,
dirigeñtas, orkẽstras, ansãmblis, krẽpšininkas, slidẽs, fũtbolininkas, dviratininkas, kamuolỹs,
aikštẽlẽ, varžỹbos